

CSEH SÁNDOR

A CSAVARGÓ

(KISREGÉNY, FOLYTATÁS)

A fenyvesekben zöldellő fenséges Kárpátok látványával, ezzel a turistapadicsommal rövid idő alatt valóban nem lehetett betelni. Egyet nagyon sajnált Karcsi – azt, hogy nincs nála papír és ceruza. Szeretett volna legalább egy vázlatot készíteni a tájról, amelyet majd az otthonban, ha visszatérül, kiegészíthetne. Eszébe jutott a templomban látott két ikon. Természetesen egy ilyen vidék megörökítése is egy színes olajfestménnyel lenne az igazi. Karcsi álmodozott. Vajon sikerülne-e neki egyszer egy tájképet igazi vászonra festeni? A színekből és az árnyalataikból az alakoknak, formáknak, képződményeknek életet adni úgy, hogy azt mások is megcsodálhassák? Szerinte ezt szeretné a Súsú is. Különben miért küldte volna fel ide? Igen, egyszer majd mindenképpen képeket fogok festeni! – mondta. Ez nem kétséges, csak az a kérdés, hogy mikor kezdi el, mikor vehet ecsetet a kezébe, hogy próbára tegye képességeit, megvalósítsa álmait.

A templomot kirabló intézeti fiúknak igyekezetük ellenére sem sikerült észrevétlenül visszatérni az intézetbe. A kis művész már nem volt közöttük, eltűnése nem állt összefüggésben a rablással, tehát nem keltett volna gyanút, de vesztükre, volt egy szemtanú, egy hajnalban kaszálni induló öreg, aki jelentette a milíciónak, hogy távolról látott néhány fiút azon a bizonyos reggelen a környéken gyalogolni, amikor a templom gondnoka felfedezte a feltört ajtót, és az ezüst ereklyék eltűnését. A fiúk az első perctől gyanúsak voltak, és ez a gyanú be is igazolódott. Egyikük nem állta a pszichikai ráhatást, és mindent bevallott. Ez az ügy nagy blamázs volt a javítóra nézve, de hát mégis megtörtént. Fialakorú, problémás jellemű személyek voltak mindannyian, nem tehettek velük egyebet, minthogy intézeti büntetőmódszerekkel megregulázták őket, de Karcsiról senkinek sem volt információja. A nevelők tudták róla, hogy ő valamilyen csavargási betegségfélében szenved, így hihető volt, hogy a beregszászi gyerek szokása szerint ismét vándorútra kelt. Sürgősen meg kellett szervezni néhány civilekből és rendőrökből álló kereső-mentő csoportot. Az intézet híre, becsülete forgott kockán, az igazgató már a felmondását fontolgatta.

A hegy csúcsára feljutni sok fáradságába került volna még egy felnőttnek is. Karcsinak azonban a fizikai erején kívül a lelki ereje is a segítségére volt, amellyel, mint egy hatalmas erejű dzsinn, az ő Súsúja ajándékozta meg őt. A leereszkedést, a hegyi patakig való eljutást sem tartotta nehéz feladatnak, ám nem számolt azzal, hogy idestova már huszonnégy órája nem evett egy falatot sem, sőt vizet sem ivott azon a kevésen kívül, amit a markával merített magának a patakból. Egy ilyen mulasztás márpedig komoly dolog egy ilyen hegyi túra esetében, hát még akkor milyen kétségbeejtő, ha eltéved az ember, mint ahogyan az most vele meg is történt. Hiába próbált visszatérni azon az úton, amelyiken jött. Valahogy most más volt minden. Sokkal egyenetlenebb a környék, mély gödrök álltak el az útját, egy a korábbinál ritkább fenyves erdővel találta magát szembe, a meredek, járatlan út pedig nem akart véget érni. Figyelt, koncentrált, de hiába, a Súsú nem hallotta a hangját. Bizonyára még a dzsinnek is fogyasztanak valamit, hogy ne apadjon el az energiájuk – gondolta Karcsi. A nap pedig azt gondolta, eleget világított, elég sok szépet mutatott már a fiúnak birodalmának erről a részéről, s nyugovóra készült a látóhatár szélén. Karcsi is leült hát, egy fatörzsnek támasztotta a hátát, lábait keresztbe fonta, mint annak idején a Boriszék küszöbén, a piros lábtörlőn, és várt. Ki tudja, mire? Ahogyan az rá jellemző volt, csak ritkán esett kétségbe, de akkor sem túlságosan, kivéve azt az időszakot, amikor az orosz iskolában Mauglinak csúfolták a társai, és undorral fordultak el tőle. A szemben lévő örökzöld fa ágai között egy szép fűrge mókusra lett figyelmes. A kis állat a mellső lábaival szorított valamit, és rágcsálta. Karcsi sokáig nézte őt, majd gondolt egyet, s mosolyogva elkezdte a mutatóujjával lerajzolni a levegőben. Amikor elkészült vele, lehunyta a szemét, s elképzelte, hogy miképpen festené meg azt a mókust ott fönt, a fenyőfán igazi vászonra, igazi olajfestékkel. Már nem is érzett éhséget, csak fáradt volt. Úgy döntött, ma már nem vándorol tovább, hiszen alkonyodik. Elég hűvösnek ígérkezett az éjszaka, csípős szél zizegett a fenyőfák tűleveleit, még a mókuska is jobbnak látta, ha bebújik az odújába. A véletlennek vagy a dzsinnijének köszönhet-e, de a kis turistát nem hagyta cserben a szerencse. A hegyi mentők időben érkeztek, még a teljes besötétedés előtt, s a magányos csavargót, akinek már jártányi ereje sem volt a gyengeségtől, visszaszállították az inkább rontónak, mint javítónak nevezhető ideiglenes otthonába.

A visszatérés nem jelentett számára keserű napokat. Bizonytalan időre szobafogsággal büntették, ami nem volt kellemetlen fajtájú fenyítés. Maga Hókuszpók vigyázott rá éjjel-nappal, s az ajtó kulcsát senkire se bízta. Ebben a

kis szobácskában történt meg az Karcival, amit élete végéig nem tudott, de nem is akart elfelejteni. A rácsos ablakok mögött olyan hatalmas élményben volt része, s olyan lelki feltöltődést kapott, amelynek a hatására világossá vált előtte élete célja. Az intézeti pszichológusok, nyilván gyógyító, nevelő, lélektani befolyásolás céljából három olajfestmény reprodukcióit függesztették ki a falakra. Az egyik falon, kézzel elérhető magasságban, Lenin képe volt látható. Ilyen nem kimondottan művészies jellegű képet Karsci már több helyen látott, de nem is ez ragadta meg a figyelmét. A szoba másik két egymással szemben lévő falát egy híres festőművész alkotásai díszítették, s ez a látvány a fiút percekre elnémította. A templomban látott ikonok is ámulatba ejtették, de ezek a képek, Repin *Hajóvontatók a Volgán* és *A zaporozsjei kozákok levelet írnak a török szultánnak* című munkái valósággal elbűvölték. Karsci ezeknek a képeknek minden kis részletét külön-külön is megcsodálta. Állva vagy az ágyán fekvé órákon át nézegette őket, s utána mosolyogva aludt el.

Most aztán volt módjában rajzolgatni is. Először emlékezetből lerajzolta a fán táplálkozó mókust, s egy ragacsos kenyérdarabbal kitűzte a falra. Ezután következtek a többiek, a magányos kirándulása alatt látottak alapján. Ezeket is emlékezetből sikerült lerajzolnia, és meg is volt velük elégedve. A nevelők, Hókuszpókot is beleértve, nem tudták kellően értékelni ezeket a ceruzarajzokat, nem vették észre rajtuk a fiú jellegzetes vonásait, amelyek már egy leendő festőművész oroszlánkarmait jelezték előre.

Karsci körülbelül három hónapot töltött a javítóban. Ez alatt számos olyan tapasztalatot szerzett, amelyek hatással voltak a további életére. Ezek a pozitív és negatív élmények olyan mértékben befolyásolták a jellemét, a gondolkodásmódját, hogy segítségükkel teljesen nyilvánvaló lett a számára, hogy azon az úton fog haladni, amely a vágyai eléréséhez vezet. Igen, csakis azt akarom, csakis azt fogom csinálni, amit szeretek, amit csak a szemeim által az agyam tudatosít. Imádom a mozgást, a mozdulatlanságot, a szelet, a napot, a formákat, a színeket, mindazokat, amelyekre nekem szükségem lesz a továbbiakban, hogy egyszer festőművész lehessen. Ilyen gondolatokkal volt elfoglalva, ezekkel kelt reggel, és feküdt az ágyába este.

„Jellemileg labilis természetű gyerek. Elég komoly felelősségtudat-hiány tapasztalható a viselkedésében. Könnyen befolyásolható, de olykor határozott és céltudatos. Egy autista karakterhez hasonló. Nehéz eset. Javasoljuk a gyermekpszichológiai kezelést a továbbiakban.”

Ez állt Csinka Karsci jellemrajzában, amelyet a helyi pszichológus és az intézet igazgatója írt alá. Elérkezett az a pillanat, amikor a vasúti jeggyel a

kezükben, Karcsi és a kis köpcös méregzsák Napóleon – aki látott ebben a fiúban valamit, valami mást, valami egyedit, olyat, amit eddig még egy neveltje viselkedésében sem tapasztalt – beszálltak abba a Zsiguliba, amely a vasútállomásra viszi őket. A beregszászi gyerek elbúcsúzott a fiúktól, vetett egy utolsó pillantást a körülöttük örökdő, felhőket karcoló hegy-csúcsokra, aztán véget ért ez az időszak is, amelyet úgy minősített, hogy jó is volt, meg nem is. Jó azért volt, mert ebben a bolondokházához hasonló állami intézetben érdekes és tanulságos emberi kapcsolatoknak volt a része, s a természettel, a vizuális élményekkel való találkozásainak az emlékét örökre a szívébe zárhatta. Rossz pedig azért volt, mert még mindig nem értette pontosan, miért is van a világon? Türelmetlen volt. Vajon milyen további hatás, milyen sors fogja befolyásolni az ő életét? Titokban azért sejtette, hogy valószínűleg nem más, mint az ő saját Súsúja lesz az.

A vasúti fülkében kellemes volt az utazás. Karcsi szívesen nézegette volna az ablak mellett elrohanó és a távolba vesző tájakat, ám ebben egy mellette ülő személy, egy tinédzser formájú kislány akadályozta. Karcsi sohasem barátkozott lányokkal, egyszerűen nem értett a nyelvükön, s ha szóltak is hozzá néha, ő inkább elfordult, nem válaszolt, nem tartotta érdemesnek beszédbe elegyedni velük. Ez a kislány azonban különbözött a többiektől. Valamilyen megmagyarázhatatlan kifejezés ült az arcán. Csak előre nézett az égszínű szemével, de az ablak és Karcsi felé sohasem fordult. A haja szőke volt, amelyet közepén egy rózsaszínű szalag díszített. A gondosan fésült frufruja majdnem a szemöldökéig ért. Szépen öltöztetett, ápolt külsejű gyerek volt, s ami a fiúnak nagyon is imponált, az a kellemes rózsaszínű illat volt, amely mint egy finom felhő vette őt körül. Ahányszor csak lopva rápillantott, annál jobban érezte azt a varázst, amely a nemek közeledésének a velejáró törvényszerűsége. Rádöbrent arra, hogy nem csak egy fán ülő mókus lehet szép, de egy lány is. Elképzelte, milyen izgatottan kezelné az ecsetet, ha egyszer ő, mint művész, egy ilyen lánynak az arcképét festené meg a vásznan. Sok idő telt el így, míg Karcsi gondolatokba merülve ábrándozott a vágyairól. A kerekek monoton kattogása kissé elálmosította, s ettől meg is ijedt. Nem, nem szabad aludnom – most nem! Ez a mellettem ülő lány nem alszik. Még a nevét sem tudom, talán megszólíthatnám – ötlött fel benne a gondolat. Miért is ne, ha nem tudok ellenállni a kísértésnek, akkor megteszem! Nyelt egyet, és bátortalan hangon megszólalt. Oroszul beszélt, hiszen nem tartotta valószínűnek, hogy a kislány magyar.

– Szép ez a táj, ugye? Utaztál már erre felé?

A lány kissé az ablak felé fordította a fejét, és ukránul szólalt meg.

– Igen, szép – mondta. – Nagyon szép.

– Nézd ezt a völgyet, hát nem gyönyörű? Ott fent pedig azok a vörös színű felhők olyan hatást keltenek, mintha egy izzó lávafolyam öntené el az eget. Nem is tudom megmondani, milyen színű az a lenyugvó nap, narancsszínű vagy olyan, mint a kovácsok tüze. Szerinted milyen?

A szőke lány kissé lehorgasztotta a fejét, a hangja szomorú volt.

– Én azt nem tudom megmondani. Én vak vagyok.

Karcsi elnémult a meglepetéstől. Szinte alig tudott szóhoz jutni.

– Bocsáss meg, de hát ezt én nem tudhattam. Sajnálom. Mikor veszítetted el a látásodat?

– Én így születtem – mondta a lány –, de ne sajnálj, ezt nem szabad. Inkább beszéljünk. Mi a neved?

– Karcsinak hívnak. Nem tudom, milyen érzés lehet az, ha valaki semmit se lát. De hiszen akkor te még azt sem tudod, hogy milyen az arcod. Azt sem tudhatod, hogy szép vagy-e vagy csúnya.

– De igen. Tudom, hogy szép vagyok, mert mondták már. Viszont ezeknek a szavaknak érthetetlen előttem a jelentésük. Mikor lehet csúnya, és mikor mondják azt, hogy szép valami? Nekem is vannak érzéseim, mint a látó embereknek, de eddig még senki nem tudta nekem érthetően elmagyarázni ezeket a dolgokat.

Karcsinak megjött az önbizalma. Ez a lány nem lát engem – gondolta. Bármiről beszélhetek, akár a szívemet is kiönthetem neki, most levethetem a gátlásaimat.

– Engedd meg, hogy én is megpróbáljam! – szölt Karcsi. – Nektek, vakoknak kifinomultak a tapintásotok és úgy hiszem, hogy a szaglásokotok is. Hogy mit jelent a szó, hogy szép? Azt valahogy úgy képzeld el, mintha a kezedbe vennél egy tárgyat, amely mindegy, hogy puha, vagy kemény, de kellemes a tapintása. Nem szúr, nem karcol, gömbölyű vagy gömbölydedek a kiszögellései, vagy arányosan szögletesek. Itt van például ez a ceruza. Fogd meg! Sima henger alakú, kellemes tapintású, szép tárgy. Azon kívül jó szagú, könnyű és selymes tapintásúak is lehetnek ezek a szép tárgyak. Ezeket növényeknek, virágoknak, rózsáknak nevezzük. Fogtál már a kezében rózsát? Nagyon szép. Te is ilyen szép vagy.

– Köszönöm! – mondta a vak lány. Igen, adtak már a kezembe rózsát. Ismerem a szagukat és a tapintásukat. Még az ízüket is ismerem, s tudom,

hogy jók, mert megízleltem őket kiskoromban, de a színüket, azokat nem tudom elképzelni magam előtt.

Ahogy a lány ezeket próbálta Karcsinak elmagyarázni, a nagy kék szemei, mint két mozdulatlan üveggolyó, nem könnyeztek, inkább kedvességet, meleget sugároztak. Ehelyett Karcsinak szöktek könnyek a szemébe a lány szavait hallgatva.

– Tudod – szólalt meg a fiú, miután megnyugodott –, mivel látok, én nem csak ismerem, de szeretem is a színeket. Neked elárulom, hogy egyszer festő szeretnék lenni. Képeket akarok festeni. Igaz, te persze azt sem tudhatod, milyen lehet egy olajfestmény. Hát figyelj, a színek... Először is vannak alapszínek: piros, zöld, kék és így tovább. A piros vagy vörös, az egy nagyon szép szín. Tapintással nem tudod érzékelni, csak azt érezheted esetleg, hogy meleg vagy forró, mint a tűz, mert ilyen a tűz, a láng színe is. A vérünk is piros, ha nem olyan lenne, nem is élhetnének az emberek, de az állatok sem.

– Az íze meg édeskés – tette hozzá a lányka. – Egyszer megsértettem az ujjamat, és amikor a számba vettem, akkor ezt éreztem. És mondd csak, ha a látó emberek vöröset látnak vagy ízlelnek, akkor fájdalmat is éreznek?

– Nem, dehogyan! – nevetett Karcsi. – A vörös a szenvedély, a boldogság színe is. Hogy példának említsem, ha egy fiú szerelmes, piros rózsacsokrot visz a lánynak, és piros az a csók is, amelyet a lány a fiú arcára csókol, ha ott marad a rúzsfoltt. A vörösnek az árnyalata a rózsaszín. Ez egy kellemes, meleg szín. A hajadban lévő szalag is ilyen színű.

– Á! Értem – mosolyodott el a világtalan szőke lány. – Akkor a vörös, az jó szín. És a többi?

– Minden szín jó szín – magyarázta Karcsi –, legalábbis nekem. A szivárvány például gyönyörű, amikor a sok szín együtt van, de lássuk a zöldet! Ez is nagyon szép szín. Ezt a színt sokat látjuk, mert ez általában a természet színe. Zöldek a növények, a fák levelei, zöld a fű, amelyen jársz. A tapintásuk puha, az ízük néha keserű, éppen ezért csak az állatok eszik. Azonkívül zöld még a reménység színe is. A régi emberek zöldre festették az ablakaikat és a kapukat is. Nevezik még az újjáéledés s az élet színének is. Ez az én kedvenc színem. A kék viszont egy éles, hideg szín. Ha látnád az eget, kékben látnád, persze, ha süt a nap. A tengerek, tavak, folyók vize is kéknek látszik messziről, sőt, még a Föld is kék színben látszik, ha a világűrből nézik. Érdekes szín ez, mert ha színes ceruzával sárgára satírozzuk a papírlapot, s rá kéket festünk, akkor egy érdekes zöld árnyalatot

kapunk. A sárga a szerénység, a kedvesség, de lehet akár az irigység színe is. Az éjszakai égbolt fekete, a hideg hó és a szobánk plafonja fehér. A színeket festhetjük világosra és sötétebbekre. Sok-sok árnyalatot érhetünk el így velük külön-külön is, de egymással keveredve sokkal izgalmasabbak ezek a színkombinációk. Ezek nélkül lehetetlen szép képet festeni. Ha a te arcképedet festeném, csak akkor lennék vele elégedett, ha olyan tökéletes lenne, mint amilyen a külsőd, amilyen te magad vagy. Ezt a képet én feltenném a szobám falára, és minden nap érezném a rózsa illatát. Én olyan festő szeretnék lenni, hogy kezem nyomán az a portré megszólaljon, beszéljen azzal, aki azt nézi, és ha például erdőt, rétet vagy virágokat festnék, érezni lehessen az illatukat is. Hát ilyen, pár szóval elmondva a színek világa. Ja, igen, majdnem elfelejtettem. A te szemed kék, de mégsem hideg, inkább bájos, mint egy mezei virág.

– Nagyon érdekesen beszéltél – szólt elgondolkodva a lány. – Én el is hiszem, hogy festő szeretnél lenni, és azt is elhiszem, hogy az leszel.

A vonat eközben fékezett és megállt. A vak lányt karon fogta egy nő, aki eddig szemben ült vele. Ő is szőke volt, valószínűleg az anyja lehetett.

– Köszönöm a társaságot, jó volt veled beszélgetni – mondta a kislány. Ha esetleg majd meglátsz valahol, szólíts meg, a hangodról biztosan megismerlek. Szervusz!

Karcsi viszonzta a köszönést. Még az állomás s a város nevét sem olvasta el, ahol a vonat megállt, a lelki túlhevültségtől nem látott semmi mást, csak a vak ismerősét követte a szemével. Amikor a nyitott ablak alatt mentek el, kihajolt rajta.

– Még a nevedet sem tudom. Hogy hívnak?

– Tánya vagyok – mondta a lány. – Légy boldog!

A szőke hölgy Karcsira nézett, és elmosolyodott. Karcsi ezután az ablakhoz ült, a Tánya helyére, Napóleon pedig mellé.

– Láttam, tetszett neked a csaj – mondta Napóleon viccesen –, legalább megbeszéltél vele egy randit?

– Randit nem beszéltem meg vele, de biztos vagyok benne, hogy egyszer még találkozunk.

– Aztán miért vagy ebben olyan biztos?

– Azért, mert egyszer mindenképpen meg fogom festeni az arcát, de ez a kép csak az enyém lesz.

– Ja, vagy úgy! Tehát ilyen formában gondolod a találkát. Na, és te? Te legalább tetszettél neki?

– Nem tudom – felelte Karcsi. – Ő nem látott engem, mert vak volt.
– Hm – bólogatott együttértőn Napóleon. – Ó, Istenem! Milyen szomorú!
Mint egy különös, megható románc. Különben, ha festő szeretnél lenni, Karcsi, van egy ismerősöm Odesszában. Szovtan Fegyir Ivanovicsnak hívják. Festőművész. Ha módodban áll, keresd fel! A Csapajev utcában lakik valahol, őt mindenki ismeri ott. Fiatalok járnak hozzá, tanítja őket, tanácsokat ad nekik.
– Jól van – mondta Karcsi.
A vonat elindult, és ő Tányára gondolt, aki boldogságot kívánt neki.

A hazatérés nem volt egy örömteli pillanat, épp ellenkezőleg. Minden porcikájában úgy érezte, nemcsak az anyja és mostohaapja házában nem jó lenni, de ebben a városban sem, ahol sokan ismerik, s csak gúnyt és megve-tést éreztetnek vele szemben. Napóleon azt tanácsolta az anyjának, foglal-kozzon egy kicsit többet a fiával, próbálja éreztetni Karcsival, hogy ő nem haszontalan, nem felesleges, szükség van rá odahaza, és máshol is. Karcsi már nem kisgyerek, de nagyon érzékeny, s a lelki problémáit nem osztja meg másokkal, senkiben sem bízik, inkább magába fojtja, és itt a baj. A viselkedésében és a lelkivilágában olykor hullámok jelentkeznek. Néha nagyon gyámoltalan, máskor meglepően erős és határozott, de általában csendes, szófogadó. Az intézet inkább ártott, mint használt neki. A többi fiú közül a rendkívüli képzelőerejével, a színészi humorával és az alkal-mazkodóképességével tűnt ki. Még nem késett semmi, de mindenképpen a szülők odafigyelését és gondoskodását igényli. A pszichológusoktól viszo-lyog, ilyenkor makacs. Ami szembeötlő, az a gyerek rajzolási kedve. Ezt a tulajdonságát talán érdemes lenne kamatoztatni a jövőben.

Csinka Karcsi számára ezután olyan üres Súsümentes évek következtek, de azért, ha nem is napokra, gyakran kijárt a természetbe. Magányos kiránduláso-ka-t tett a Beregszász környéki hegyeken, egy kölcsönkért csónakon pedig fel-evezett a Vérkén a borzsai duzzasztóig. Ezt a vízi utat különösen élvezte. Min-den kanyar, minden kilométer egy-egy meglepetést tartogatott. Olyan szaka-szokon evezett, ahol sem földművelő ember, sem horgász nem járhat a part megközelíthetlensége miatt. Ezeken a helyeken szinte érintetlen volt a vízi világ. A sással, náddal és kákával sűrűn benőtt részeken zavartalanul élhettek a vízi madarak. Más partokon kertek, szántóföldek, fák, ligetek váltakoztak üdén, élénk zölden, bizonyítva a kis csatorna nagy csodáját. Ezek a kirándulások létfontosságú jelentőségűek voltak az ő életében. A természetbeli barangolásai során mindig szeretett valami újat felfedezni, amelyeket a rajzaiban fejezett ki.

Minden jel arra vallott, hogy a fiú a javulás útjára tért, de soha, egy pillanatra sem felejtette el, hogy ő egy nagy próbatétel előtt áll, és ennek a sikeres megoldásától függ az ő életének sorsa. Kedvenc időöltése a rajzolás, a bélyeggyűjtés, a biciklizés és a zenehallgatás kívül nem is nagyon volt. A televízióban inkább a rajzfilmek érdekelték, és akkor is inkább a rajztechnikai megoldásokra figyelt, mint a tartalomra. Az iskolatársaival ellentétben ő nem kedvelte a pókembereket, a szupermeneket, az űrlényeket és a transzformereket. Ezek a könnyen utánosztható, de nem élet-szerű figurák az ő ízlésével ellentétesek és természetellenesek voltak. Volt azonban neki egy különlegesnek mondható esztétikai érzéke. Napóleon, a nevelője is jól vette észre még az intézetben, hogy Karcsinál páratlan képzelőerő volt jelen. Ez a gyerek a szemeivel is tudott rajzolni, s bárhol, akár a csillagos égen is, ha három vagy négy, a szemeknek, az orrnak és szájnak megfelelő szimmetrikus pontra lett figyelmes, máris talált olyan fantáziát, amelynek folytán ezek a pontocskák tökéletes emberi arcokat vagy állati fejeket és testeket öltöttek a nyitott, álmodó szemeiben. A színek s azoknak a harmóniája, csak az éjszakai álmait foglalkoztatták élénken, különösen a vak lánnyal való találkozása után.

Az orosz tannyelvű iskolában már úgy-ahogy boldogult, legalább annyira, hogy nem buktatták meg. Amikor a munkás ifjak esti középiskolájában tanult, hegesztő tanulónak jelentkezett egy gyárban. Ebből az alkalmából a mostohaapjától, a jóhiszeműségétől vezérelve egy fényképezőgépet kapott ajándékba. A fiút eleinte érdekelték ezek a fehér-fekete képek, ügyesen el is sajátította a fotózás gyakorlati tudnivalóit, és az eredmény sem maradt el. Azonban bármilyen szórakozást is nyújtott a fotózás számára, ő mégis úgy érezte, az mégsem ér fel azzal az élménnyel, amit a szemek és az ujjak együttes, összehangolt munkája hoz létre, a rajzzal.

Karcsi számára egy jól sikerült rajz hozott sikerélményt, s úgy érezte, csakis ez ad tartalmat az életének, és ez olyan önbizalommal ajándékozza meg őt, amelyre nap mint nap nagy szüksége van. A rajzlapokat egy mappában gyűjtögette, s csak nagy ritkán mutatott meg belőlük egyet-egyét a mostohaapjának vagy egy vendégnek. Ezek különböző rajzok voltak. Tájképek, amelyeket nagyon szeretett ábrázolni, csendéletek virágokkal, állatokkal, városrészek és néhány arckép. Az arcképekkel nem szívesen foglalkozott. Érezte, hogy ezek még nem az igaziak, rájuk fér némi határozottság, de volt egy arc, amelynek a felidézésével bár, szeretett volna, nem sikerült megbirkóznia. Szemei előtt ott lebegett a bájos arc, a mosolytalan, friss, üde, ártat-

lan tekintet, de ez a látomás nem kerülhetett ceruzavégre, mert az ujjai egyszerűen nem engedelmeskedtek az akaratának. Számptalan papírlap került emiatt a szeméttbe, a göröcsös igyekezet megbosszulta magát. A vak lány, a szöke és kékszemű Tánya volt az, akinek ő a vonaton olyan szenvedélyesen beszélt a színek titokzatos tartományairól, melyekben ő maga is szeretne barangolni már. A rajzokat nézegetve mind gyakrabban felmerült benne egy aggasztó gondolat. Milyen esélyei lehetnek élete nagy céljának az eléréséhez? Fog-e egyáltalán, illetve hogyan és mikor fog találkozni egy igazi festői vásznon a színek határtalan szépségű világával. Ez az aggdódás gyakran idegességet és szorongást okozott neki. A kedélyére sokszor a türelmetlenség volt a jellemző, s ez az állapot, ez a viselkedés, amelyet a munkahelyén is észrevettek, valamilyen változást követelt, egy olyat, amilyen egy hön óhajtott tavaszvárás, egy megújhdás és kiteljesedés. Karcsi sokáig gyötrődött, de egyelőre nem mert szólni arról bárkinek is, hogy mi nyomja a szívét. Végül elmondta az anyjának, aki sajnós kinevette őt.

– Van egy jó szakmád, a hegesztők jól keresnek. Ne kapaszkodj olyan szekérre, amelyik nem vesz fel, és ha fel is vesz, nem olyan biztos, hogy oda visz, ahová menni szeretnél. Azonkívdül egy olyan iskolában nem csak festeni tanítanak, ott mást is oktatnak, te pedig sosem szerettedl tanulni.

Pedig Karcsinak tanítómesterre lett volna szíksége, s ha nem is művészi szakra járt volna egy tanintézetben, de legalább egy tapasztalt festő segítette volna az első lépéseit, és mutatott volna neki utat. Próbálkozott ő akvarelleket festeni, de egyikkel sem volt megelégedve, s úgy semmisítette meg őket, hogy azokat soha senki sem láthatta. Úgy érezte, ha további kísérleteket tesz, annál jobban elkeseredik, s csak kínozni fogja önmagát. A göröcsös akarat, a sóvárgó vágy inkább akadályozta, mint elősegítette volna ezeknek az alkotásoknak a létrejöttét, úgy, ahogyan azt ő művészi fokon megálmodta. Félmunkát, giccset nem túrt, és teljesen ki akarta zárni az életéből a csak anyagi haszonnal járó kontármunkát.

Ismét eltelt egy-két év. Amikor a tizennyolcadik életévét betöltötte, s a felnőttkorba lépett, egyáltalán nem érzett, nem tapasztalt magában különösebb változást. Holott ő titokban mindig is erre az időpontra várt, amikor leérettségizik, és majd megkapja a személyi igazolványát, tehát egyre függetlenebbé válik, és nem ismer majd kompromisszumot, senkinek sem engedi át a döntések jogát. Hát, ez nem így történt, egyelőre nem, s ez csalódást okozott neki. A következő tavasz hozta meg számára azt a pillanatot, amikor fordult a sarkán az ajtó, és kitarult előtte egy új, meglepő világ.

Karcsi a gáz- és villanyhegesztéshez egyaránt értett. Nem keresett rosszul, és mivel nem voltak különösebb igényei, össze tudott magának gyűjteni egy kis pénzt, amiből meg tudott vásárolni egy robogót. Így a kerékpárt a kis piros Verhovina váltotta fel. Ezzel már messzebb is el tudott jutni, távolabbi helyekre, falvakra, városokba. A természetjárási szeretete sohasem lankadt, s most, ahogy ez a robogó nagyban hozzásegítette az újabb és újabb élmények átéléséhez, kiszélesedtek előtte a térségek. Eszébe jutottak a gyerekkori kalandjai, s azok a rejtélyesen szuggesztív Súsú hangok, amelyeknek engedelmeknek kellett, mert erősebbek voltak az emberi hangoknál, hiszen ezek az ő saját dzsinnjének a hangjai voltak. A nosztalgizálások közben rádöbönt, hogy a meséknek vége, felnőtt lett, közben kis bajuszkát is növesztett. Azok a hangok csak azoknak a gyermekéveknek voltak a kísérei, a Súsú már csak egy emlék maradt, de micsoda emlék! Tévedett. Alig két órával a gyári munkakezdés után, ahogy szorgalmasan építette a hegesztési varratokat az alkatrészeken, a védősíak alatt, tisztán kivehető hangon ismét jelentkezett az elveszettnek vélt Súsú. A hangja sokat változott, erélyesebb, férfiasabb lett, de egy dologban nem változott. Most is, mint mindig, magyarul szólt hozzá, pedig ő az első osztálytól kezdve sokat tartózkodott oroszok között, sokszor beszélt ezen a nyelven, mert gyakran úgy kívánta a helyzet.

– Utazz el! Utazz el! – súgtak-búgtak a Súsú hangjai. – Csak el! Csak el!

S a varratok ettől kezdve nem szaporodtak tovább. Karcsi levette a sísakot, kikapcsolta a készüléket, és a műszakvezetőhöz lépett.

– Sürgősen haza kell mennem – mondta. – Eresszen el! Valami történt otthon. Lehet, hogy ma már nem jövök vissza, majd holnap megmagyarázom.

– Rendben van – mondta a főnök, s nem kérdezősködött –, ha muszáj, hát muszáj. Eredj!

Otthon nem volt senki, a szülei a munkahelyükön voltak. Nem tudhatta, hogy hová, merre készül, csak egyet értett meg, itt az idő, elérkezett a pillanat, vár a feladat. Az utazáshoz pénz kell, s akkor a legjobb, ha minél több van belőle, s egy ilyen bizonytalan időtartamú utazásnál az ember nem tudhatja, hogy mennyi kell. Magához vette a személyi igazolványát, a megtakarított pénzét, a fényképezőgépét, egy táskába ennilalót és a rajzolásához szükséges eszközöket rakott. Nem sietősen begyűjtötte a robogóját, felült rá, és sebességbe tette. A Súsú mintha helyeselte volna ezt, és még egyszer szólt hozzá biztatóan.

– El! El!

– Igen! – mondta Karcsi, és gázt adott.

Ahogy sok év múlva visszaemlékezett erre a sorsdöntő indulásra, megmagyarázhatatlan rejtélyként tartotta számon mindvégig azt, hogy miféle ösztön, boszorkányos sugallat vezérelte őt akkor éppen a rég nem látott Borgyár környéki ismerőseihez, a „kutyákhoz”. Pedig a Súsú nem határozta meg az útirányt, és mégis... A kutyák közben nagykutyák lettek. Már nem tartotta velük a kapcsolatot, de köszönőviszonyban volt velük. Borisz volt továbbra is a falkavezér közöttük, továbbra is folytatták kétes, gyanús üzelmeiket, s csak a csodával határos módon úszták meg eddig, hogy egyiküknek sem volt dolga a milíciával. Borisz szerencsére otthon volt. Elég slamposan nézett ki, ahogy kilépett az ajtón. Karcsi az első pillantásra észrevette, hogy ittas, amit a nehezen forgó nyelvével igazolt is. A falkatagok általában alkoholizáltak és drogoztak. Ebben a veszélyes, züllött kompániában csak egy fiú volt a kivétel, Mikinek hívták. Ő dohányzott ugyan, de volt tartása annak ellenére, hogy időközben meghalt a nagyanyja is, és tizenhét évesen egyedül maradt az öccsével. Boriszban meglepetést váltott ki a Karcsi megjelenése.

– Jé, te vagy az? – hebegte kigúvadt szemekkel. Alig ismerlek meg, olyan ramatyul nézel ki. Iszol te rendesen?

– Én igen, én rendesen – mondta Karcsi –, de te, úgy látom, rendetlenül. Na, szóval, beszédem van veled. Egy bizniszről lenne szó.

– Helyes. Ki vele! De muszáj nekünk itt, az ajtó előtt hadoválnunk? Behívnálak, de az ősök itthon vannak. Van egy ötletem. Elmegyünk Mikihez, de először fizetsz egy felest a találkozásunk örömére. Jó ötlet, kutyuskám?

– Én nem iszom.

– Te nem piálsz? – csodálkozott Borisz. – Nem szégyellsz ilyet mondani kutya létedre? Hiszen te vagy a keresztapánk! Vagy talán elkorcsosodtál?

– A kutyák között is vannak különbségek. Igaz, hogy én sem vagyok egy fajtiszta eb, de azért nem elégszem meg csak az utcára kidobott csontokkal.

– Ahogy megláttalak, azonnal észrevettem, hogy már nem a régi vagy. Te, várj csak! Nem vagy te zsaru? Mert ha az vagy, a tegnapi balhéről én nem tudok semmit sem mondani. Én az éjszaka itthon voltam. Az alibim tuti.

– Nyugodj meg, nem vagyok zsaru – vágott közbe Karcsi. – Én egészen másról akarok veled tárgyalni.

– Én nyugodt vagyok, nyugodt, mint nyúl a hurokban, de tényleg nem akarsz fizetni legalább egy huszonötöt? Na, kutyuska!

– Egyelőre nem – válaszolta Karcsi –, de ha nem fogod végre be a szádat, úgy lerajzollak most itt rögtön, hogy rád jön a hányinger.

– Lerajzolsz? Ezt a szlenget még nem hallottam, de jól hangzik. Azt jelenti, hogy leszózol egyet?

– Te tisztára elittad az eszed, Borisz – bosszankodott Karcsi –, hagyj már végre szóhoz jutni! Ha segítesz, fizetek egy féllitert is, de most hallgass! Arról van szó, hogy most nekem, ahogy egy jó kutyához illik, futnom kell. Szerencsét akarok próbálni. Azok a hangok, amelyekről a megismerkedésünkkel beszéltem neked, még mindig velem vannak. Ma ismét hallottam őket, úgyhogy most nekem el kell utaznom.

– Na, ne mondd! Aztán hová? A hangok elől nem futhatsz el, azok továbbra is ott lesznek abban a bamba fejedben!

– Na, most már aztán elég! – szólta Karcsi mérgesen. – Pénzre van szükségem. Van egy Verhovina robogóm, meg egy Szmena fényképezőgépem. Segíts eladni őket! Még ma este vonatra akarok ülni, és fogok is. Ez olyan biztos, mint ahogy én Csinka Károly vagyok.

– Ó, Károly! Ó, bocsáss meg, Károly úr! – színészkedett Borisz. – Hát persze, hogy segíték, Károly! A jó kutya a fajtáját nem tagadja meg. Na, indulás Mikihez!

